

στο μικροσκόπιο...

21η ΑΠΡΙΛΙΟΥ: Η «ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΟΛΙΟΡΚΙΑΣ», Η «ΜΑΡΙΝΑ», Ο ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ

«Τα φώτα που μας έκλεψαν»...

Του ΔΗΜΗΤΡΗ ΓΚΙΩΝΗ

Πρεμιέρα στο Λονδίνο

«Αρχίζω να ξαναγράφω... και σκέφτομαι τη Μαρίνα», έγραφε ο Μίκης Θεοδωράκης στο ημερολόγιό του, την άνοιξη του 1968. Ο συνθέτης βρισκόταν στο σπίτι του στο Βραχάτι. Και, για πρώτη φορά μετά την αποφυλάκιση του (η εξορία στη Ζάτουνα θ' ακολουθήσει λίγους μήνες αργότερα), αισθάνεται ότι μπορεί να εργαστεί.

Στα χέρια του έχει το ποίημα μιας συγκαταρούμενης του με το όνομα Μαρίνα, που του έδωσε κάποιος γνωστός του. Ήταν ένα ποίημα-ποταμός σε τρία μέρη. «Γυναικείες φυλακές Αβέρωφ» ο αρχικός τίτλος, επειδή εκεί γράφτηκε. Τελικά, έπειτα από συνάντηση και σύμφωνη γνώμη συνθέτη - ποιήτριας, έγινε «Κατάσταση πολιορκίας».

Το έργο ολοκληρώνεται από τον συνθέτη και διοχετεύεται στο Λονδίνο, όπου βρίσκονταν και έδιναν συναυλίες η Μαρία Φαραντούρη και ο Αντώνης Καλογιάννης. Ο Γιάννης Μαρκόπουλος, που βρισκόταν επίσης στο Λονδίνο, κάνει την ενορχήστρωση με τον Κύπριο συνθέτη Εύδωρο Δημητρίου, και η «Κατάσταση πολιορκίας» παρουσιάζεται, σε πρώτη παγκόσμια εκτέλεση, το φθινόπωρο του 1968 στο «Ρόουντ Χάουζ», με διευθυντή ορχήστρας τον Δημητρίου, σκηνοθετική επίβλεψη του Μίνου Βολανάκη (που το μετέφρασε και στ' αγγλικά) και σολίστ τη Φαραντούρη και τον Καλογιάννη.

«Ήταν μια συγκλονιστική στιγμή», θυμάται η Φαραντούρη. Το κοινό το υποδέχεται με συγκίνηση και ενθουσιασμό, ο Τύπος το εγκωμιάζει. Και

αρχίζει να κάνει τον γύρο του κόσμου, με την ίδια υποδοχή - από Έλληνες και ξένους. «Στη Σουηδία το παρουσιάζαμε σε εκκλησίες - ήταν σαν μυσταγωγία».

Λίγο αργότερα κυκλοφορεί (στο εξωτερικό, εννοείται) από την Polydor σε δίσκο, με τους ίδιους συντελεστές και μεταδίδεται και διαδίδεται από τις ελληνόφωνες εκπομπές, ενώ η «Ντόιτσε Βέλε» κάνει την εισαγωγή του σήμα της, στέλνοντάς το έτσι και στην Ελλάδα. Ενα ακόμη μουσικό-ποιητικό σύμβολο αντίστασης κατά της δικτατορίας. Κι ως το μνημονεύσουμε σήμερα, καθώς την ερχόμενη Τετάρτη συμπληρώνονται 43 χρόνια από την επιβολή της 7χρονης τυραννίας.

Το ερώτημα των ακροατών της σύνθεσης αυτής, τότε αλλά και για πολλά χρόνια αργότερα, ήταν ποιο είναι το πραγματικό όνομα της ποιήτριας που κρυβόταν κάτω από το ψευδώνυμο Μαρίνα. Ωσπου, λίγο μετά την πτώση της δικτατορίας, κυκλοφόρησε ένα βιβλιαράκι με τίτλο «Κατάσταση πολιορκίας» με την υπογραφή Ρένα Χατζηδάκη. Αλλά και πάλι το πράγμα έμεινε σ' έναν περιορισμένο κύκλο. Ξαναβγήκε στις αρχές του 1991, με οκτώ εικόνες του Γιάννη Βαλαβανίδη (εκδ. «Γαβριηλίδης») και τότε ξεκαθαρίστηκε.

Η «Μαρίνα»

Όταν ζήτησα από τη Ρένα Χατζηδάκη να μιλήσει για την ιστορία του έργου αυτού και τις εμπειρίες που το γέννησαν, τη βρήκα απρόθυμη. Δεν είχε ξαναμιλήσει - δεν έβρισκε γιατί έπρεπε να το κάνει. Τελικά, ενέδωσε. Η συνέντευξη δημοσιεύτηκε δισέλιδη στις 21 Απριλίου 1991 στην Κυριακάτικη «Ε», απ' όπου και τα στοιχεία του παρόντος κειμένου.

Φοιτήτρια της Νομικής επί χούφτας, παραλίγο δημοσιογράφος αργότερα, ψυχοθεραπεύτρια εν τέλει, κόρη της συγγραφέως Λιλής Ζωγράφου (κάτι που ελάχιστοι γνώριζαν).

Στα 19 χρόνια που μεσολάβησαν από τότε που της πήρα τη συνέντευξη, η Ζωγράφου πέθανε τον Οκτώβριο του 1998, στα 76 της. Πέντε σχεδόν χρόνια αργότερα, τον Αύγουστο του 2003, την ακολούθησε η Ρένα. Πέθανε από ανακοπή στα 60 της, ενώ κολυμπούσε στη θάλασσα της Τζιας. Ας θεωρηθεί, επιπλέον, το κείμενο αυτό ένα κερί στη μνήμη της.

Από νεαρή στο αριστερό φοιτητικό κίνημα, η Ρένα, με την επιβολή της δικτατορίας, οργανώθηκε τον Μάιο του 1967 στο Πατριωτικό Μέτωπο και πιάστηκε τον Οκτώβριο του ίδιου χρόνου, ενώ είχε αποχωρήσει, επειδή είχε διαφωνήσει «με την προσπάθεια να το διεκδικήσει το ΚΚΕ».

Έμεινε στα κρατητήρια Μπουμπουλίνας και Αβέρωφ επί 43 μερόνυχτα. «Ήταν ένας κόσμος παράλογος, βίας και απόλυτου κακού, ένας άλλος πλανήτης. Ενωθες τελείως ανυπεράσπιστος, χωρίς τις συνήθειες που μας επιτρέπουν να ζούμε ανθρώπινα. Ενας κόσμος εφιαλτικός...». Αφέθηκε ελεύθερη με πενταετή αναστολή ποινικής δίωξης, σε κάποιο από τα «ευεργετικά» μέτρα της χούντας.

Η «Κατάσταση πολιορκίας» γράφτηκε εκεί, στη φυλακή. «Το έγραψα όντας ερωτευμένη σαν ερωτικό γράμμα και το διοχέτευσα έξω». Στα χέρια του Θεοδωράκη έπεσε από κάποιο κοινό φίλο. Οσο για το ψευδώνυμο Μαρίνα: «Μου ήταν απεχθής η ιδέα ότι θα αποκτούσα φήμη από μια εμπειρία αυθεντική, προσωπική».

Σαν κατακλείδα, μερικοί στίχοι από την «Κατάσταση πολιορκίας»:

«Μακριά, πολύ μακριά, ακούγεται η ζωή./ Ψηλά, πολύ ψηλά, λάμπουν τα φώτα - ίσως - τα φώτα που μας έκλεψαν, της πολιτείας που μας έκλεψαν,/ κι η θύμηση απ' το τελευταίο λιόγερα και τα βουνά γύρω/ δικά μας».

ΔΩΡΕΑΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ* ANTI Pacific-ERT World

Η ελληνική εταιρεία Mega Digital Technologies προσφέρει δωρεάν δορυφορική εγκατάσταση και με μόνο \$29.95 το μήνα μπορεί να έχετε τον 'ANTI Pacific', 'ERT World', 'EPA σπορ', 'Η φωνή της Ελλάδας', 'ANTI Radio' και 'Fashion TV' ή με ένα μικρό κόστος δορυφορικής εγκατάστασης μπορεί να έχετε ΔΩΡΕΑΝ και ΖΩΝΤΑΝΑ την 'ERT World' και το ράδιο 'NET 105.8

*Η επιλογή είναι αποκλειστικά δική σας... με ή χωρίς συμβόλαιο

Η Αναλογική Τηλεόραση Τελειώνει...

Γυρίστε τους δέκτες σας Ψηφιακά-DIGITAL και θά λάβατε

15 καινούργια Αγγλόφωνα κανάλια ΔΩΡΕΑΝ με ένα κόστος εγκατάστασης

- Πλήρως εκπαιδευμένοι τεχνικοί
- Γρήγορη και έμπιστη εξυπηρέτηση
- Φθηνές τιμές και ειλικρίνεια
- Μειωμένες τιμές σε συνταξιούχους
- Εξυπηρετούμε τα περισσότερα προάστια
- Εγγυημένη εργασία

Τηλεφωνήστε τον Χρήστο Καμετόπουλο στο 0414 620 776 ή τον Παναγιώτη Σκαρμούτσο στο 0404 029 290

* ισχύουν όροι και προϋποθέσεις

429 Forest Road, Bexley
Ph: 02 9599 0111
Ph: 02 9567 6342
Email: info@megadt.com.au

STORE HOURS
MON-FRI 9 - 5.30pm
SAT 10 - 4pm